

جایگاه عقل کجا است و جایگاه دین نسبت به عقل در کجا قرار دارد

شماره پرسش: ۵۳۵۱

تاریخ ارسال پرسش: ۱۳۹۲/۵/۱۰ ۰۵:۰۰:۰۰

متن پرسش

باسلام. همان طور که میدانید قرآن از دوجنبه لفظ و محتوا دارای اعجاز است. و راه اثبات دین هم معجزه است پس راه اثبات الهی بودن اسلام اثبات اعجاز قرآن است. اما در مورد اعجاز لفظی که واضح است باید ادبای عرب زبان تشخیص بدهند و یک سری قواعد و اصول مشخصی دارد(اصول فصاحت و بلاغت) ولی سوال من در مورد اثبات اعجاز محتوایی است به این صورت که مبنای ما برای تشخیص برتری یک متن از متن دیگر از لحاظ محتوا چیست؟ آیا عقل است اگر چنین است در یک سخنرانی آیت الله جوادی آملی در نقد حقوق بشر فرمودند اینان مبنایی برای تنظیم حقوق بشر ندارند ، پس در واقع ما هم مبنایی برای تشخیص برتری قرآن از دیگر متون نداریم. پس به طور خلاصه سوالم را تکرار میکنم : آیا عقل مبنای اثبات اعجاز محتوایی قرآن است؟ آیا عقل می تواند و آنقدر کامل است که بتواند بدون وحی راهی که مناسبتر است را انتخاب کند؟ خوب اگر پاسخ شما به سوالات بالا مثبت است لطفاً به این سوال پاسخ دهید که آیا این جمله درست است: وقتی عقل مبنا باشد و کامل، هر حکم و گزاره ی دینی که خلاف عقل باشد باید کنار گذاشته شود و اگر آن حکم قطعی الصدور از آن دین باشد ، باید آن دین کنار گذاشته شود. مثلاً اگر به فرض محال اثبات شد که حکم قطع ید سارق که در قرآن ذکر گردیده بنابه دلایلی محکم غیر عقلانی است (و مثلاً اگر به جای آن فلان حکم در مورد آنان اجرا شود اثر بهتری دارد) و چون این حکم قطعی الصدور از دین اسلام است(چون در قرآن آمده نه در روایات که بشود گفت شاید جعلی باشد) پس دین اسلام زیر سوال میرود. ضمناً شاید بگویید احکام یک جنبه ی معنوی دارد که ما از آن بی خبریم و حتی احکام غیرعقلانی لازم الاجرایند باید بگوییم که اگر چنین توجیهی به کار برده شود آنوقت تثلیث در مسیحیت را هم باید پذیرفت چون شاید ما از جنبه معنوی آن بی خبر باشیم! باتشکر فراوان

متن پاسخ

باسمه تعالی: سلام علیکم: علماء اسلام از جمله غزالی نیز وارد این بحث شده است که جایگاه عقل کجا است و جایگاه دین نسبت به عقل در کجا قرار دارد، سپس به خوبی روشن می کند که عقل می تواند متوجه دو امر بشود. یک امر این که قرآن طوری است که از نظر محتوا و انطباق توحیدی که دارد نمی تواند از بشر صادر شود و امر دیگر این که عقل در عین آن که متوجه عظمت قرآن می شود، متوجه نقص خود نیز هست که نمی تواند بر همه ی عالم احاطه داشته باشد و حکمی صادر کند که همه ی جوانب را در نظر بگیرد هرچند اجمالاً می تواند با نظر به قواعد عقلی نظر بدهد ولی تفصیل آن حکم در

حدّ خالق عالم است. عقل می فهمد نیاز به دین دارد. موفق باشید